

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nežanljiva pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nametščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 89 • Maribor, ponedeljek, dne 5. avgusta 1940 • Leto XV

Ne brez delavstva

Državljanji smo. Pametni in presodni. Osebnost in družabno zanimanje, življenjski interes nas tira, da se brigamo, kako se urejajo in upravljajo vse javne stvari, ki so v zvezi z našim duhovnim in fizičnim življenjem. Kdo bi se upal trditi, da ta briga ni naša pravica in dolžnost? Nikogar ni, ki bi mogel to trditi.

Priznavanje te pravice je splošno. — Zavest dolžnosti je pa kulturna pridobitev človeštva, ki se izraža v načelu demokracije, v hrepenenju po svobodi in enakopravnosti. Ta značilna svojstva je človek pridobil takrat, ko se je zavedel, da je človek.

Človek ima življenjske izkušnje, je praktičen. Vsak nekaj ve, vsak ima specijalno obzorje in logiko; znanje embrijev in atomov človeške družbe pa ustvarja javno življenje in razvoj velika — človeštva. Zgodovina in pamet nas učita tako.

To spoznanje je rodilo sodelovanje ljudi povsod, kjer se je odločalo o usodi večje ali manjše človeške družbe. Od tega spoznanja prihaja parlamentarna demokracija, ki pa še potrebuje mnogo mnogo do svoje popolnosti. Tudi v demokraciji se preveč pojavlja brutalno prikrito ali neprikrto nasilje, ki je veliko zlo današnje civilizacije.

In delavstvo, obrtniki, celo gospodarstveniki vzklikajo danes skoraj povsod: Zakaj brez nas in preko nas...

Nekakšen klic resignacije je to, ki kaže, da človeštvo čuti, da se ga odrija ne le od prevzemanja odgovornosti, ampak tira obenem v malomarnost in lahkomišljeno površnost, v kateri naj izgubi vsakršen interes za vprašanja svojega življenja in skupnosti.

V takih razmerah izgubljam čas in zapravljamo svoje sposobnosti, ki bi skupnosti lahko mnogo koristile. Nihče nas ne vpraša, kako mislimo to ali ono, nihče, niti obstoječe politične stranke nimajo toliko zdrave razsodnosti, da bi določno postavile program demokracije na dnevni red in ga dosledno zagovarjale in izvajale. In vendar je ta zahteva prva in glavna.

Pritožujemo se mi in vsi drugi, da se vrše »reformne in ukrepe« brez nas in preko nas. Ali to je naravno in po naši krivdi, po krivdi demokratičnih gibanj, ker niso dozorele za najvitalnejše vprašanje.

Življenjske izkušnje morajo biti temelj vsakršnim reformam. Zato je potrebno sodelovanje vseh, ki so dobre volje. Tudi delavstva!

Delavstvu se goče krivice. Že v socialnopolitičnih ustanovah, potem glede izvajanja zakonov in zlasti v socialno-ekonomskih vprašanjih. In dela se brez nas in preko nas...

Delavci in nameščenci so prav taki državljani kakor vsi drugi. Razlika je le ta, da se ti morajo boriti za izboljšanje svojega socialnega položaja. Ali tudi ta borba je javna stvar. — Opravičena in dolžnost. Zakaj le dober socialni standard je znak dobre in pametne države.

Roosevelt za uvedbo splošne vojaške obveznosti

Roosevelt je te dni izjavil novinarjem, da morajo Zedinjene države uvesti splošno vojaško obveznost, ker le tako bo država v vsakem pogledu sposobna za obrambo. Toda tudi zato je potrebno, da Zedinjene države pravočasno organizirajo primerno obrambo, da se s tem že v naprej prepreči prelivanje krvi. Dobro izveščano armado si bo namreč sovražnik premislil napasti.

Nemci in Angleži si utrjujejo položaj v zaledju

Diplomatska ofenziva na Balkanu in Orientu.

Poročila, ki prihajajo iz Amerike, ki budno zasleduje razvoj vojnih dogodkov med Anglijo in Nemčijo, ugotavljajo, da so diplomatske akcije, ki jih vodi Nemčija in Anglija na Balkanu in bližnjem Orientu, nekaka diplomatska predofenziva za zavarovanje hrbta pred velikim napadom, ki bo kmalu sledil. — Še v zadnjem hipu skušata oba vojna tabora podvzeti vse, kar bi lahko vplivalo ali morda celo prineslo odločitev velikega napada. Po govoru Molotova, ki je izjavil, da se stališče Sovjetske zveze do britansko-nemškega spora ni v zadnjem času v ničemur spremenilo, je postal položaj nekoliko bolj jasn, ni pa še popolnoma jasno, kakšen uspeh bodo imele ostale diplomatske akcije. Gotovo pa je, da bo izid te diplomatske akcije v veliki meri vplival tudi na izid prave ofenzive, ki se bo pričela takoj, čim bo Nemčija smatrala, da je uredila položaj v zaledju in je tudi sicer dovolj pripravljena za napad na Anglijo.

Po londonskih vesteh se v zasedenem ozemlju Francije vodijo velike priprave za napad na Anglijo. Nemške čete

se zbirajo od španske meje do Dunquere in se pripravljajo, da bi se lahko v najkrajšem času ukrcale.

Churchillov poziv angleškemu narodu

Dne 4. t. m. se je vrnil z inspekcijskega potovanja britanski ministrski predsednik in imel ob tej priliki po radiu govor, v katerem ugotavlja, da poskus invazije v Veliki Britaniji še vedno ni izključen, čeprav nemški radio poudarja, da ne nameravajo vpasti na Anglijo. Ker do sedaj še ni bilo verjeti nobeni

taki izjavi, zato smo se odločili, da se bomo borili in branili in takoj v začetku vsak tak poskus zavrnil. (Reuter.)

Zavračanje očitkov

Angleški propagandni minister Duff Cooper je v svojem govoru po londonskem radiu najodločnejše zavračal očitke, da je treba Angliji pripisati odgovornost za sedanjo vojno, nasprotno pa je odgovornost zvrčal na merodajne činitelje tretjega rajha.

(Reuter.)

Rekonstrukcija Churchillove vlade

Napoveduje se odstop tudi Chamberlaina.

Na povabilo ministrskega predsednika Churchilla je vstopil v angleški vojni kabinet tudi minister za letalsko produkcijo Beaverbrook. — Vojni kabinet šteje sedaj šest članov in ga tvorijo: Churchill, Chamberlain, Attlee, Halifax, Greenwood in Beaverbrook. Angleški časopisi naglašajo, da je novi član vojne sveta zelo energičen in si je pri-

dobil mnogo zaslug za dvig letalske proizvodnje. Istočasno pa napoveduje časopisi še nadaljnje spremembe v vladi in naglašajo, da bo verjetno v kratkem izstopil iz kabineta Chamberlain in minister za propagando Duff Cooper, pa tudi položaj lorda Halifaxa je močno omajan.

Romunija v zagati

Madžare bo težko zadovoljiti.

Po sestankih v Solnogradu je nastalo v Romuniji nekaj pomirjenja. Odločno so odklanjali odstop ozemlja Madžarski le pristaši železne garde. Madžarska pa zahteva zase več kot polovico Erdelja z 12 velikimi mesti. Sicer se bo parcelacija izvedla šele po vojni, vendar je madžarska zahteva zbudila ogorčenje v Romuniji. Odpor postaja večji proti Madžarski in Bolgariji. Italijanski tisk prav kategorično poudarja, da je Romunija pristala, če se ne sporazume s sosedama, na arbitražo Rima in Berlina. Akcijo proti odcepitvi Erdeljske, razen nekaj korektur meje, vodi zaradniški prvak Maniu, ki je zagrozil, da bo sodeloval z železno gardo v tem pravcu. Kriza je tako velika, da verjetno pride zopet do izpremembe vlade.

Sedmograška avtonomna država pod protektoratom Sovjetske Rusije?

Madžarski politični krogi ne zaupajo Romuniji in zlasti naglašajo, da igra Gurgutova vlada dovolj vlogo in dovoljuje voditelju romunske nacionalne kmečke stranke, da lahko vodi agitacijo proti odstopitvi Sedmograške. Maniu je te dni izjavil, da bo s svojimi pristaši v skrajnem slučaju proglasil Sedmograško za avtonomno državo in v slučaju potrebe zaprosil Sovjetsko zvezo, da prevzame čez to ozemlje protektorat. S tem bi se preprečilo, da bi prišla Sedmograška zopet pod madžarsko oblast. — Madžari smatrajo, da sta si Gurgutu in Maniu razdelila vloge.

Radi odpora proti odcepitvi nadaljnje ozemlja, ki postaja vsak dan večji in ker bo na drugi strani le težko zadostiti madžarskemu pohlepu, je vsakakor verjetno, da bi se zamogla Maniuveva grožnja uresničiti. Na ta način bi bilo tudi namah odpravljeno to sporno vprašanje, ki vključuje nemškemu in italijanskemu posredovanju utege za-

netiti vojno v Podonavju oziroma na Balkanu.

Tudi v Angliji se mnogo razpravlja o položaju v Romuniji. Nekateri listi poročajo, da bo Maniu izrabil težkoče, v katerih se nahaja Gurgutova vlada in sestavi levičarsko vlado. Ta načrt Maniu je naperjen proti Nemčiji in Italiji, ker bi se Romunija na ta način približala Sovjetski zvezi in Turčiji. Ustanovila bi se lahko nova zveza, ki bi zamenjala sedanjo Balkansko zvezo. Romunija bi se na ta način približala tudi Angliji in bi lahko odbila madžarske in bolgarske revizionistične zahteve.

Maniu zahteva:

1. sestavo vlade nacionalne sloge, v kateri bi bili zastopane vse stranke v državi; 2. odločno se mora zavrniti madžarske teritorialne zahteve, če postaja količak upanja, da vsaj v kratkem času Nemčija ne bi dopustila vojne na jugovzhodu; 3. zbližanje s Sovjetsko Rusijo; 4. vzpostavitev normalnih odnosov z Anglijo, Turčijo in Jugoslavijo. Gurgutova vlada je v težkem položaju tudi radi tega, ker je Maniu znan romunski politik in uživa ugled, zlasti tudi v Sedmograški.

Medtem so po romunskih vesteh na delu tudi madžarski teroristi, ki so izvajali že ponekod na meji incidente, pri katerih se je uporabljalo orožje.

Pogajanja med Romuni in Bolgari

Kakor pravijo poročila iz Sofije, so se uvodni razgovori med Romuni in Bolgari že pričeli. Romunski veleposlanik v Beogradu Victor Cadere je pred dnevi odpotoval v Sofijo, kjer se je sestel z ministrskim predsednikom Filovom in zunanjim ministrom dr. Popovom. O razgovorih je bil objavljen komunike, ki pravi, da so potekali v duhu razumevanja. Pričakuje se, da bo v kratkem odpotovala v Bukarešto posebna bolgar-

ska delegacija, ki se bo pogajala z romunskimi državniki o ureditvi vprašanja južne Dobrudže.

Na posebnem posvetovanju, ki se je vršilo dne 3. t. m. v Bukarešti pod predsedstvom Gurguta, so vsi ugledni romunski politiki naglašali, da Romunija pod nobenim pogojem Madžarski ne sme odstopiti nobenega dela svojega ozemlja, k večjemu se lahko sporazumno izmenja prebivalstvo, ki prebiva na spornem ozemlju.

Apel Metaxasa na grški narod

Ob priliki proslave štiriletnice svojega režima so bile v vsej Grčiji velike proslave. Zaključene so bile v Atenah z veliko proslavo, na kateri je sodelovalo pribl. 200.000 ljudi vseh slojev. Ob zaključku proslav je imel Metaxas po radiu govor, v katerem poziva grški narod, da naj bo pripravljen na vse žrtve in da bo vedno z orožjem v roki branil svoj teritorij, nezavisnost in čast. Grčija je v tem konfliktu sicer nevtralna, to pa ne iz kakšnega egoizma, temveč zaradi svojega geografskega položaja.

Odnosaji med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

V nemških vojaških krogih mnogo razpravljajo o koncentraciji sovjetskih čet v Beogradu.

Po izjavi sovjetskega poslanika v Bukarešti pa tem vojaškim ukrepom ni treba pripisovati posebnega pomena, ker gre le za varnostne ukrepe z ozirom na splošno mednarodni položaj. Z Nemčijo je Sovjetska Rusija v prijateljskih odnosih, do Romunije pa nima nikakih nadaljnjih teritorialnih zahtev.

Reorganizacija poljske vojske

Poveljnik poljske vojske Halar je bil na 6 mesečnem potovanju po Ameriki. Cilj njegovega potovanja je bil, da se med 4.5 milijona živečih Poljakov v tujini organizira čim večja armada.

Organizirajte aprovizacijo!

Tolažijo nas, da smo malo pridelali. V Ameriki že postavljajo prognozo, da bo na zimo zavladala v vojujočih državah v Evropi silna lakota.

Res je, da je bila v Evropi letos skoraj povsod slabejša letina in da Evropa rabi za prehrano prebivalstva čez zimo več življenjskih potrebščin, kakor druga leta, ker se jih porabi mnogo za vojsko.

Mnogo stvari pa Evropa sploh uvaža, kar bo letos težje ali celo nemogoče zaradi vojne in blokade.

Med svetovno vojno so bile organizirane povsod aprovizacije, ki so vsaj deloma skrbele za prehrano prebivalstva. Tudi sedaj bi bilo treba misliti na to, čeprav se ne vemo, kako bo s prehrano pri nas, ker se bomo morali ozirati tudi na druge dežele, če bo kje le prevelika potreba. To bi bila ena skrb, ki mora zanimati vso odgovorno javnost.

Omeniti pa moramo še eno stvar. — Tolažijo nas zopet po časopisju, da se je draginja ustalila, da ne bo več napredovala. To je mogoče resnično ali pa tudi ne, ker je draginja odvisna, ne od časopisja, ampak od razmer in denarnih potentatov. Ali dejstvo je, da je draginja narastla, da so se mezde po-

vpredočno manj zvišale ali pa sploh ne. Zaraditega bi morale občine in druge korporacije oskrbeti primerne zaloge življenjskih potrebščin, zlasti pa drv in premoga, kjer bi vse to lahko kupovali siromašnejši občani v manjših količinah, ker ne zmorejo velikih zneskov za blago. Občine bi blago na debelo lahko nabavile tudi mnogo ceneje.

Z ozirom na socialne razmere po mestnih, industrijskih in tudi kmečkih občinah bi občine morale izvajati podobne aprovizacijske posle tudi v normalnih razmerah, koliko bolj še v izrednih, ko visi prehrana in zdravje prebivalstva takorekoč na niti.

Ni dovolj ovirati zviševanje cen, ki se pa vendar višajo, tudi možnost je treba nuditi, da konzumenti, če že ne v velikem obsegu, vsaj v manjšem nabavljajo življenjske pomočke s svojimi skromnimi denarnimi sredstvi.

Ta posel pa lahko opravljajo ob normalnem in nenormalnem času dobne javne aprovizacije in dobri konzumi.

Piše in govori se o — pomanjkanju, zato je naša skrb opravičena in predlog utemeljen.

Volna poročila

Bombardiranje Hamburga

Zaradi poročanja angleških listov, da je mesto Hamburg zelo trpelo ob priliki 54 bombardiranj v času sedanje vojne, je nemško vrhovno vojno poveljstvo pozvalo trije novinarje, da si ogledajo mesto. Nemški listi po tem ogledu poročajo, da je mesto še povsem nepoškodovano.

Nemška vrhovna komanda oborožene sile poroča, da je vojno letalstvo včeraj vršilo izvedniške polete. Ponoči 4. avg. so nemški bombniki napadli pristanišče Stelo pri Liverpoolu. Ponoči 4. avgusta je prišlo nekoliko angleških letal nad severno in zapadno Nemčijo. Škoda pri bombardiranju je še manjša, kakor pri zadnjih napadih in še to na nevojaških ciljeh.

Po poročilu italijanske vrhovne komande je bilo v Sredozemlju več spopadov. V vzhodni Afriki so italijanska letala bombardirala Erkovit v Sudanu, dalje letališče Sumit na Haifi, kjer je bil zažgan velik hangar in poškodovane železniške naprave. Južno od Vajira so italijanska letala napadla skupino angleških motornih vozil. — O borbah pri Dedelsiji pravi poročilo, da je sovražnik utrpel 64 mrtvih, med katerimi so tudi 3 častniki. V angleški Somaliji so italijanske čete uspešno napadle pristanišče Ceilo. Sovražni napad na pristanišče Derno v severni Afriki je povzročil le neznatno škodo. Ena italijanska podmornica in eno letalo se ni vrnilo.

Angleško vojno poročilo: Dne 4. avgusta so angleška letala bombardirala več nemških mest, med njimi Kiel. Posebno veliki so bili napadi na Porurje. Prizadeta škoda je znatna. Troje letal se ni vrnilo. — Britanska admiraliteta javlja o njenih letalskih napadih v Sardiniji. Bombardirano je bilo neko pristanišče in so bile potopljene 3 ladje, zadeto je bilo tudi skladišče bencina na letališču in so bili uničeni tri aeroplani. Tudi na Abesinijo je bilo izvedenih več izvidniških poletov. Bombardirana so bila letališča in so bili zadeti 4 hangarji. Italijanske izgube letal so bile v Afriki v prejšnjem mesecu znatne. Sestreljenih je bilo 87 letal.

Pretekli petek popoldne so pa angleška letala napadla letališča v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem. Eno angleško letalo se ni vrnilo.

Angleška admiraliteta je objavila izgubo stražne ladje »Cap Finisterre«. Predno je bila poškodovana, je sestrelila eno nemško letalo.

Japonski protest v Londonu

Japonska vlada je po poročilu Reutersa vložila v Londonu protest radi aretacije dveh Japoncev v Londonu. Zunanji minister Halifax je poslaniku izjavil, da se je aretacija izvršila na zahtevo vojaških oblasti.

Ali si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svoje dolžnost

Dama in po svetu

Blejska politična sezona. Na Bledu se vrše v zadnjem času neprestano politične konference. Finančni minister je uredil državne proračunske dvanajstine. Tam se zbirajo tudi drugi ministri, politiki in diplomati. Tako je na Bledu konferiral minister dr. Konstantinović s predsednikom vlade ob navzočnosti dr. Milorada Vuckovića ter s prosvetnim ministrom dr. Korošcem. Dr. Konstantinović se je sestal tudi s finančnim ministrom dr. Šutejem. Minuli ponedeljek je zapustil Bled eden prvakov radikalne stranke, dr. Momčilo Ninčić. Tako je bilo na Bledu. V Beogradu in Zagrebu so pa konference političnih predstavnikov izredno živahne. SDS ima v svoji stranki opozicijo, ki zahteva izvedbo demokratičnih načel v javnem življenju, dočim se vladna večina z ozirom na razmere zaenkrat še brani. Zaraditega je prav mogoče, da vstopi v večino namesto SDS drug primeren partner, ki bo jamčil za politiko sedanje večine. Jako živahna posvetovanja imajo radikali med seboj in z drugimi merodajnimi faktori.

»Slovenec« in framazoni. »Slovenec« že dalje časa razkriva hudobije in grozovitosti, ki so jih uganjali framazoni pri nas in v inozemstvu. Na naš poziv, da naj dvigne zaveso na tej framazoni pozornici, je »Slovenec« takole odgovoril:

»Delavska Politika« in boj proti framasonom. Mariborska »Delavska Politika« se sedaj že nekaj dni zaletava v »Slovenca«, ki je objavil nekaj načelnih mišljenj glede nujnosti borbe proti vplivu framasonov v Jugoslaviji. »Slovenec« poziva, da naj »dvigne zaveso na tej framasoni pozornici« in naj navede tudi imena članov te organizacije. Čas za objavo raznih podrobnosti podatkov o jugoslovanski skupini framasonskih bratov hitro dozoreva. Še takrat, ko bo dozorel, mnogim somišljenikom »Delavske Politike« ne bo prijetno, ko bodo zvedeli, kako sta drugod in pri nas v bratskem zagrlju sodelovala framasonski brat in komunistični sodrug.

Obletnico smrti Stjepana Radića bodo dne 8. avgusta proslavili v Zagrebu.

Pogajanja med našo državo in Slovaško, ki so se te dni vršila, so končana. Podpisano je nova trgovinska in klinirška pogodba. Jugoslavija bo uvažala iz Slovaške bombažno prejo, volnene tkanine, celulozno volno, kable, rotacijski papir itd. Slovaška pa bo iz Jugoslavije uvažala maslo, slanino, svinje, suhe slive in zgodnje sadje ter rečne in morske ribe. Po klinirškem sporazumu bo naša država plačevala 150 din za 100 slovaških kron.

Dosedanji francoski poslanik v Beogradu Brugere je bil te dni razrešen, za novega poslanika pa imenovan dosedanji francoski poslanik na Švedskem Maugras. Odpoklican je bil tudi francoski poslanik v Bukarešti.

Prosvetni minister dr. Korošec je izdal novo uredbo o šolah in tečajih.

Roparski napad. V vasi Kompasejih pri Čazmi so roparji vdrli v stanovanje Mije Cetinskega, kjer so zadavili njegovo ženo in hudo poškodovali Mijo. Odnegli so le 80 din gotovine.

Potovanje poslanikov. Nemški poslanik von Pappen je prispel v Carigrad, kjer ostane nekaj dni. Jugoslovanski poslanik dr. Cincar Marko-

vič je odpotoval na Bled. Romunski poslanik akreditiran pri italijanski vladi je odpotoval v Budimpešto. Njegovo potovanje je v zvezi z v kratkem se vršecimi pogajanjimi med madžarsko in romunsko vlado. Romunski poslanik v Beogradu je pa odpotoval v Sofijo.

Nove razlastitve židov. Madžarska vlada je izdala uredbo, na podlagi katere se vse židovsko imetje razdača v prid države. Pripravljajo uredbo o razdelitvi te razlastitve lastnine.

Romunska vlada odločno zavrača vest, da je prepovedala odseljevanje židov v pokrajine, ki jih je zasedla Rusija. Ugotavlja, da se je doslej odselilo v Besarabijo 12.000 židov.

Med Vatikanom in nemško vlado so se pričela pogajanja za ureditev položaja katolikov na Nizozemskem, v Belgiji in zasedeni Franciji.

Razčiščen svetovni položaj. Nemška diplomatska in politična korespondenca komentira Molotovov govor ter konstatira, da vsaka tudi najmanjša nada v možnost vojne med Nemčijo in Rusijo spada v področje čiste utopije. Ta izredno mnogo komentiran govor tolmačijo pa v drugih prizadetih državah baš nasprotno. Nagel razvoj dogodkov bo pokazal, kdo je imel prav.

Švedska vlada zahteva zaplenjene rušilce. Iz Stockholma poročajo, da je švedska vlada pozvala pristojno angleško sodišče, da preišče celotni slučaj glede švedskih rušilcev, kupljenih v Italiji, katere je pristojni švedski oficir na zahtevo britanske vlade pred Farerskimi otoki moral predati britanski vojni mornarici.

Protižidovske demonstracije. V več krajih Francije je prišlo do večjih protižidovskih demonstracij. Posebno velike so bile v Nici in Lyonu. Vsem židovskim trgovcem so demolirali trgovine.

Redi angleške blokade je po izjavi francoskega ministra za industrijo Belina vsaka oskrba Francije z bencinom in nafto onemogočena. Francija ima na zalogi 240 tisoč ton bencina in nafte, v normalnih prilikah pa jo potrebuje mesečno 200 tisoč ton.

Francoski satiričen list »Marianne« bo po italijanskih vesteh pričel zopet izhajati in je Petainova vlada baje že dala tozadevno dovoljenje. V zvezi s tem je znani italijanski novinar Virginio Gayda te dni v dnevniku »Giornale d'Italia« priobčil oster članek, v katerem med drugim pravi, da Italijani z nezaupanjem spremljajo politiko današnje Francije, ki poskuša hliniti voljo do obnove in čiščenja. Tudi sedanji francoski državniki niso prekinili s prošlostjo in gre stvarno samo za nekako krinko, s katero naj se prikrije krivda Francije. — Ponovno izhajanje »Marianne«, ki je bila tipičen izraz Blumove ljudske fronte, to najbolje dokazuje.

Japonci so izpustili aretirane Angleže. Japonska vlada je dala nalog nadrejenim oblastem, da se izpuste vsi Angleži, ki so bili v zadnjem času internirani.

Proti vstopu Amerike v vojno. Letalska polkovnik Lindbergh, ki je kakor znano, zelo naklonjen nacistični miselnosti, ustanavlja novo stranko, ki se bo borila za to, da Amerika ne sme stopiti v vojno.

81 špijonov so ameriške oblasti aretirale v zadnjem času v Panamskem kanalu. Podvzeti so bili strogi ukrepi, da se onemogoči delovanje špijonov.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Ta taborni ogenj ni hotel veselo goreti in plapolati: ni imel žerjavice, ne isker, ne jasno svetlega, zgoščenega plamena, ne rdečega, živega pepela. Drug za drugim so poskušali tolovaji, kakor bi se bili dogovorili, z vso svojo spretnostjo ogenj spet poživiti. Tisto malo drv, kar so jih nabrali, so bile trhle veje in gnila polena; le nerada so se vžgala in za kratek čas vzplamenela, da so potem takoj zopet ugasnile.

Čez nekaj časa ni nobeden izmed tolovajev spregovoril več besede, niti se je gnil. Tudi kadil ni nihče. Njihovi mračni pogledi so bili uperjeni v ogenj. Vsak je bil zaposlen s svojimi lastnimi mislimi, s svojo lastno osamljeno dušo, ki je bila nezavedno polna dvomov v bodočnost. Ta mračna ura je slehernega izmed njih ločila od svojih tovarišev.

V temi noči se je zdelo, da so vse stvari imele drugačno obliko kakor podnevi. V uspeh in v izobilju, sredi živahne dejavnosti, je bil položaj teh tolovajev ravno tako različen od njihovega sedanjega položaja kakor je bila temna noč različna od svetlega dne, ko so ga pričakovali. Wilson, čeprav je na ljubo brezpomočnemu dekletu igral zvito in varljivo igro in ni trpel pri tem nobenega morečega in praznovernega strahu, je vseeno čutil najbrž še bolj razločno grožnjo bližajoče se katastrofe, kakor njegovi tovariši.

Vse zlo, kar so ga kdaj povzročili, se je oglašalo iz teme z govorico prirode in vsak izmed njih si je te glasove razlagal po svoje, na podlagi svojih upov

in bojazni. Strah je zadušil vsa ostala čustva. Leta in leta so preživeli vedno v nekem strahu, — v strahu pred pošteni ljudmi in njihovo osveti, pred grozečim gladom, pred pomanjkanjem alkohola in denarja, pred krvjo in smrtjo, pred močnejšimi nasprotniki, pred slučajem, pred usodo, pred vsemi skrivnostmi brezimenih noči. Wilson je bil tip neustrašnega duha, a tudi on je trpel pod najbolj klujočim in neizbežnim strahom, — pod strahom pred samim seboj, pod strahom, da bi mogel neizbežno podležiti dejanjem, ki bi se ne strinjali z njegovo moško častjo.

Tako so čepeli okrog tabornega ognja v mračne misli zatopljeni, ker je vsako njihovo upanje že zdrknilo na ničlo; poslušali so v noč, ker jih je njena skrivnostna tišina, prekinjena po ječanju vetra in votlem hahlanju potoka, silila, da so imeli ušesa odprta; čakali so na poslednji udarec, čakali da minejo ure, pričakovali so dogodkov, ki naj bi prišli.

In bil je Anson, ki je vjel prvi znak grozeče usode.

Trinajsto poglavje.

»Čuj!« je šepnil Anson in pridrževal dih. Ni se ganil, s svojimi očmi je skušal prodreti temo. Držal je svoj okorni prst, ki se mu je tresel, kvišku, kakor da hoče ukazati naj bodo tihi.

Se v tretje je nenavaden glas spremljal tiho, skrivnostno ječanje vetra in votlo posmehovanje potoka — komaj slišno, neizrečeno nežno stokanje ali cvilenje, ki je izpolnjevalo premolke med ostalimi glasovi.

»Če je to kakšna živad, mora biti nekje čisto v bližini«, je zašepetal Anson.

»Ah kje! To mora biti precej daleč«, je rekel Wilson.

Vsi so si oddahnili, ko so tožeči glasovi utihnili in so se pogreznili spet v svoje prejšnje leno razmišljanje ob ognju. Neprodiren oklep črne teme je obdajal blede razsvetlele prostorček ob ognju; in ta majhni krog je vseboval v svoji sredi to žalostno skupinico ljudi, ugašajoči ogenj, nekaj pošastnih borovih debel in na svojem skrajnem robu troje trdno privezanih kljusev. Konji se skoraj niso ganili s svojega mesta in njihove visoko dvignjene, oprežujoče glave so pričale, kako zelo čutijo čarobno moč noči.

Na to pa, po kratkem, nenavadno tihem odmoru, je čudni glas spet narasel postopoma do tožečega cvilenja.

»Najbrž je ta prismojena punčara — ona tuli«, je izjavil poglavar.

Videti je bilo, da je ta ugotovitev njegove tovariše ravno tako pomirila, kakor dejstvo, da je ta glas spet prenehal.

»Saj res, to je bilo«, je potrdil Jim Wilson z resnim naglasom.

»Imenitno bomo spali, če bo dekle vso noč cvililo«, je godrnjal Shady Jones.

»Jaz že dobivam kurjo polt«, je rekel Moze.

Wilson je vstal in se je spet začel sprehajati s sklonjeno glavo, z rokama prekrizanima na hrbtu in je bil videti jezen in zmeden.

»Jim — vsedi se. Tvoje obnašanje me dela nervoznega«, je rekel Anson razdraženo.

Wilson se je čisto na lepem začel smejati, a tako tiho, kakor da hoče svojo veselost prikriti.

»Snake, stavi svojega konja in svoj samokres proti kosu starega prepečenca, da bom že naslednji trenutek v največjem strahu oddirjal, kakor so oddirjale naše mrhe.«

Iz naših krajev

CELJE

Neopredeljeni se bodo opredelili. S spretnim manevriranjem se delodajalskim krogom neshotokrat posreči, da se delavske vrste razdvoje, kar je vedno le v škodo delavskih interesov, saj je mnogo slučajev, da morajo zastopniki delojemalcev pri meznih pogajanjih popustiti v prid podjetnika, zgolj radi nesloge v delavskih vrstah. Tako so v nekem tukajšnjem podjetju že v preteklem letu z raznimi nepotrebnimi spori v strokovni organizaciji povzročili, da se je pojavila še druga delavska strokovna organizacija. Pri volitvah delavskih zaupnikov pa se je spor zaostрил in tako se je rodila še tretja skupina s svojo listo neopredeljenih, ki je dobila pri volitvah tudi večino delavskih glasov, kar je znak, kako delavstvo reagira na nepotrebne noiranje spore v strokovnih organizacijah. Kakor vsake volitve razgibajo vsaj delno volilce, tako so tudi v dotičnem podjetju pričeli delavci premišljevati o svoji usodi in pogubonosnem rezultatu razkrajanja in razbite delavske enotnosti. Vsi delavci poslani v žiljenskih pogovore in nastopajoče draginje, so bili prizadeti kljub največji razdvojenosti prisiljeni, da so že v preteklem letu stopili v mezdno gibanje, ki pa je imelo tako minimalne uspehe, da še sedaj ni povsem zaključeno. Iz številnih skupnih razgovorov je delavstvo končno uvidelo, da brez močne strokovne organizacije ni pričakovati ugodnejših delovnih pogojev, vsled česar je prevladalo enotno hotenje, da se sedanje usodno stanje ukine in prične z že preiskanimi sredstvi, s skupnim delom za skupne cilje. Ako bodo besedam sledila dejanja smo uverjeni, da uspeh ne bo izostal, od katerega bodo imeli koristi vsi, kar bo sigurno v zadovoljstvo tudi neopredeljenim, ki so se opredelili.

Ponovni apel na »Pošto upravo« v Celju. Pritožbe naših naročnikov radi nerednega dostavljanja »Delavske Politike« se še vedno množe. Tako n. pr. dobe posebno naročniki v Zagradu list šele čez dva ali tri dni od sosedov ali gostilničarjev itd., vsled česar ponovno apeliramo, da se pošta dostavlja redno in direktno na naslovilence.

Seja »Vzajemnosti« se bo vršila danes v torek 6. avgusta s pričetkom ob 20. uri v društveni sobi v Delavski zbornici. Nujno vabimo vse ss. odbornike, da se seje sigurno udeležijo. Obenem so vabljeni tudi sodružice in sodruzi, ki bi hoteli sodelovati pri cvetličnem dnevu. Opozorjamo posebno članice in člane dramskega odseka. Člani in članice opozorite na to sejo tudi ostale in pridite v polnem številu. — Predsednik.

HRASTNIK

Javen poziv! Rudar Podstudenšek Franc, član NSZ in zaupnik II. skupine širi med rudarji vesti, da je tajnik ZRJ s. Arh na konferenci v Trbovljah dne 25. julija t. l. odklonil zahtevo delegatov po uvedbi plačanih dopustov in odbil tudi njegov predlog za povišanje deputatnega premoga za tri vozičke na sedanjo količino ter preprečil uveljavljanje krajevnega indeksa. V ZRJ organizirani rudarji ga radi tega sporazumno s s. Arhom javno pozivljamo, da te svoje trditve ponovi pred tremi pričami, ki so bile na konferenci navzoče in na ta način omogoči s. Arhu, da se bo stvar razčistila pred sodiščem. V slučaju, da se temu pozivu ne bo odzval, ga bodo vsi pošteni rudarji smatrali za obrekovalca, ki širi neresnične in izmišljene vesti. — Rudarji ZRJ.

TRŽIČ

Mali tržiški davkoplačevalci že več let zahtevajo, da se davčni urad iz Kranja zopet premesti v Trzič, kakor je to bilo nekdaj. — Tako imajo neprestane izdatke za vožnjo v Kranj. Drugo važno vprašanje, katerega rešitve si želijo, zlasti tržiški delavci in obrtniki, je železnica postaja v mestu. Treba je samo podaljšati tir, kakor je to bilo za Vrhniko trg (600 m). Postaja naj bi stala na Polakovi pristavi. Že svoj čas je imela železniska uprava gotovo vse načrte, a do izvedbe žal ni prišlo. Ko bi vsaj to dobroto storili gospodje tržičanom, saj zvez imajo dovolj, kakor pravijo. Nujno pa je to z ozirom na veliko industrijo v Trziču, številno prebivalstva, vojaštvo, tujski promet, šolarji meščanske šole itd.

JESENICE

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah odreja za mesec avgust sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in na praznikih, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 4. in 18. avgusta g. dr. Tancar Avgustin, 11. avgusta g. dr. Čeh Milan, 15. in 25. avgusta g. dr. Hafner Jože.

Kulturni in sportni festival jeseniškega delavstva pripravljata tukajšnja tovarna, t. j. Kranjska industrijska družba za 10.—11. in 17.—18. avgusta t. l. Na njem naj bi jeseniško delavstvo pokazalo, kaj premore in zna na kulturnem in sportnem polju. Marsikaj bo pokazanega, marsikaj bi se pa še lahko pokazalo, če bi bilo kulturno delo vseh jeseniških kulturnih delavcev od vseh strani enako — ne pa pristransko — upoštevano in podpirano.

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke — Nogavice.
Pletenine — Bluze, jopice, sviterje, žen. perje (lastni izdelki).
Volna — preja za strojna ročna dela.
Kombineže, modrčke, srajce svilene in floro. nogavice itd.
Oblečke, platno, odeje, predpasnike, rute.
Blago, perilo za ženske, moške, otroke.
Šivilne potrebščine, galanterija.
OSET »MARA«, Koroška cesta 26
(Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Draginjske doklade državnih uslužben- cev in vpokojencev

Dne 2. avgusta je izšla uredba o izrednih dokladah za državne uslužbenice in vpokojence, za katere veljata zakon o uradnikih in zakon o državnem prometu osebju. Od 1. septembra t. l. dalje pripadajo tem uslužbencem poleg rednih prejemkov sledeče draginjske doklade:

1. uradnikom od 8. do vključno 5. pol. skup. v I. drag. razr. din 150, v II. din 120, v III. din 80;
2. uradnikom v 9. in 10. pol. skup. v I. drag. razr. din 200, v II. din 120, v III. din 100;
3. uradniškim pripravnikom, ne glede na šolsko kvalifikacijo v I. drag. razr. din 150, v II. din 120, v III. din 80;
4. zvančnihi rđgov rđgovrdgovrdgo
4. zvančnihi v I. drag. razr. din 120, v II. din 100, v III. din 70;
5. služiteljem v I. drag. razr. din 100, v II. din 80, v III. din 50;

6. pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem, dnevničarjem, cestarjem in stalnim cestnim delavcem: a) z mesečno bruto dohodki do 1000 din v I. drag. razr. din 100, v II. din 80, v III. din 50; b) z mesečnimi bruto dohodki 1001 do 1400 din v I. drag. razr. din 120, v II. din 100, v III. din 70; c) z mesečno bruto dohodki 1401 do 2600 din v I. drag. razr. din 150, v II. din 120, v III. din 80.

Določbe prednjega odstavka ne veljajo za uslužbenice finančne kontrole.

V skladu s to uredbo bodo resorni ministri izdali v svojem kompetentnem območju potrebne uredbe o izrednih in osebnih draginjskih dokladah delavcev in dnevničarjev zaposlenih pri državnih uradih, ustanovah in podjetjih.

LJUBLJANA

Mestna občina bo določila cene za drva. — Letos bo huda zima, ker se je kurivo, drva in premog znatno podražilo. Prav te dni je banska uprava poslala ljubljanski občini navodila, kako naj se cene za drva uredi. Mestna občina lahko določi cene drv sama in jih predloži

banski upravi v odobritev.

France Kavčič je obsojen na osem let robije. Franceta Kavčiča, ki je 20. maja oropal zlatarja Černeta v opoldanskih urah, ko je zapiral trgovino, je ljubljanski sodni senat obsodil na osem let robije.

MARIBOR

Silno pomanjkanje riža in koruzne moke

V Mariboru je v zadnjem času le skrajno težko dobiti koruzno moko in riž, kar seveda najhujše čuti baš revnejši sloji. Dočim je pomanjkanje riža še nekako razumljivo, ker ga mora naša država uvažati, se pa z ničemer ne da opravičiti pomanjkanje koruze, ki jo vendar dovolj pridelamo doma. Pomanjkanje je seveda nastalo radi prevelikega izvoza naše koruze v inozemstvo, kar najbolje priča, da oni, ki odločajo o izvozu niso pravilno kalkulirali, ali pa je tudi v tem vprašanju odločala špekulacija. Nadzorne oblasti bi morale radi

tega uvesti preiskavo in postaviti krivce pred sodišče, ker vendar ne gre, da bi morali nositi vse posledice današnje težke dobe in neurejenih razmer predvsem revnejši sloji. Prepričani smo tudi, da bi se dalo še vedno izslediti v skladiščih večje količine koruze, če bi se uvedla stroga kontrola. Vsekakor je treba nujno nekaj ukreniti, da se prepreči stradanje revnejših slojev, ki niso bili v stanu, da si nakopičijo zaloge živil in drugega blaga za v naprej, kakor so to storili oni, ki imajo na razpolago dovolj sredstev.

Posvetovanje predstavnikov avtonomnih mest Slovenije se je vršilo minulo soboto dopoldne v mariborski mestni posvetovnici. Posvetovanja, na katerem so razpravljali o zaščiti pred napadi iz zraka, o vprašanju rezervne prehrane, o zvišanju prejemkov mestnih uslužbencev, o izrednih razmerah oz. o podporah vojaških obveznikov itd., so se udeležili zastopniki iz Ljubljane, Celja, Ptujia in Maribora. Udeleženci so si ogledali tudi razne javne naprave in zanimivosti našega mesta, v nedeljo pa so prisostvovali otvoritvi ceste na Pohorju.

O krizi v tekstilni industriji so se vršila minulo nedeljo v tukajšnji Delavski zbornici posvetovanja vseh strokovnih organizacij. Z ozirom na draginjo in na številne redukcije so zastopniki delavstva zahtevali, da se v času brezposelnosti podeli vsem prizadetim potrebno podporo, v primeru redukcij pa naj postopajo podjetja po socialnih vidikih. Redukcije se naj izvršijo le sorazumno z obratnimi zaupniki in predstavniki strokovnih organizacij. Oblasti naj nujno izdajo vse potrebne ukrepe, da se zajamči redno obratovanje tekstilne industrije, delavstvo polno zaposli itd.

Druga skupina otrok, ki so jo po prvotni zamisli nameravali poslati na letovanje v Rogasko Slatino, da bi bila na ta način izvedena takozvana »poskusna evakuacija«, ne pojde na letovanje, ker banska uprava ni dala na razpolago potrebnih 60.000 din za preskrbo. Na letovanje so nameravali poslati okrog 200 otrok, ki so se že silno veselili, da bodo lahko prebili počitnice ob dobri hrani in svežem zraku. Baje je mestna občina že odredila, da se inventar, ki je bil nabavljen in poslan v šmarški okraj zopet prepele nazaj v Maribor. — Večje število otrok je odšlo minuli petek na letovanje v »Počitniški dom« v Šmartno na Pohorju, vendar pa je večina teh otrok odšla letovat na stroške svojih roditeljev.

Pošto dostavljajo od 1. avgusta dalje tudi v Mariboru samo enkrat na dan. Pošta uprava je odredila v Ljubljani in Mariboru in še v nekaterih večjih mestih, dostavljanje pošte sa-

mo enkrat dnevno, dokler trajajo vroči poletni dnevi. Le v soboto se vrši dostava pošte še dvakrat dnevno. Tega odloka so seveda najbolj veselili v prvi vrsti pismonoše, ki so bili doslej silno obremenjeni in jim to olajšavo vsak iz srca privoščijo. Manj razveseljav pa je ta odlok za prebivalstvo, ker pomeni neke vrste nazadovanja, namesto napredka glede poštnega prometa, ki je vrhu tega še zelo drag.

Otvoritev pohorske ceste se je minulo nedeljo udeležilo precej izletnikov, ki radi posečajo Pohorje.

80 učencev in 40 učenk bo sprejelih letos v I. letnik državnega učiteljskega v Mariboru. S tem je spremenjen prvotni razpis ministrstva prosvete, po katerem bi bilo lahko sprejelih le 35 učenecv in 35 učenk. Prošnje za sprejem se vlagajo na ravnateljstvo do 14. avgusta t. l.

1371 tujcev je meseca julija obiskalo naše mesto. Od teh je bilo jugoslovanskih državljanov 1233, 8 Italijanov, 4 Švicarji, 102 Nemca, 7 Čehov, 3 Madžari, 3 Bolgari in 2 Romuna.

11 milijonov 628.732 din so znašali skupni carinski dohodki in izdatki meseca julija na mariborski carinarnici.

Promenadnega koncerta vojaške godbe, ki se je vršil minulo soboto v mestnem parku, se je udeležilo rekordno število ljubiteljev lahke glasbe.

Smrtna koša. V tukajšnji splošni bolnišnici je preminul 32 letni tkalec Josip Propst, ki je, kakor smo zadnjič poročali, v samomornem namenu izpil večjo količino solne kisline.

V ženskem oddelku mariborske jetnišnice je neka jetnica te dni porodila fantka, ki ga bo morala nesrečna mati dojeti v zaporu.

Storklja je zašla te dni v Maribor, kjer so jo ljudje opazovali na dimniku hiše Pokojniškega zavoda na Kralja Petra trgu. To je pač vsekakor redek gost v našem mestu.

50 litrov vina so ukradli neki zlikovci iz kleti posestnika Viktorja Petkoviča iz Visol. Vino so natočili iz 500 literskega sode, ostanek pa pokvarili z neko tekočino. Istočasno so odnesli tudi 7 kokoši.

Gibanje obratov v prvi polovici leta 1940

Prijave in odjave obratov so zrcalo razvoja gospodarstva, deloma pa bega za kruhom.

Po izkazu TOI je bilo v prvem četrtletju v Sloveniji prijavljenih 7 industrij, odjavljenih 180; v obrti 258 prijav in 198 odjav; v trgovini 180 prijav in 188 odjav; v gostinstvu 57 prijav in 52 odjav.

V drugem četrtletju je bilo v industriji 8 prijav in 5 odjav, v obrti 242 prijav in 179 odjav, v trgovini 178 prijav in 135 odjav, v gostinstvu 69 prijav in 41 odjav.

Iz izkaza je tudi razvidno, da so najbolj prizadeti v industriji tekstilni in mehanični ter lesni obrati. V obrtih pa čevljarstva in mizarstva stroka. Vzrok velikim izpremembam v stanju gospodarskih obratov je pripisovati zaradi vojne nastalim razmeram.

Francoska vlada je odredila, da se ukinejo prisilne uprave oziroma tozadevni ukrepi, ki so bili izdani lansko leto proti italijanskim in nemškim državljanom v Franciji. — Prisilni upravitelji morajo na zahtevo vrniti prizadetim zaplenjeno imovino in položiti obračun o upravljanju tega imetja.

Pritožbe proti volitvam obratnih zaupnikov

V teh časih se je treba tupatam pritožiti proti volitvam obratnih zaupnikov. Sodrugi delavci in nameščenci ter njih organizacije že imajo to izkušnjo. Vedeti je pa treba pri tem, da morajo organizacije in delavstvo vlagati take pritožbe v smislu člena 38 navodil za volitve obratnih zaupnikov zaradi nepravilnosti v osmih dneh po izvršenih volitvah. Pritožba je sicer naslovljena na kr. bansko upravo (inspekcijo dela), vložena pa mora biti pri volilnem

odboru dotičnega obrata. Pritožijo se lahko volilci v obratu, njihovi krajevni organizaciji in pa pri Delavski zbornici. (Op. ur.: Navodilo pravi, da volilcev ne bi smela zastopati njih centralna organizacija, kar pa ne odgovarja duhu časa, ker so centralne organizacije lahko sploh ali pa pooblašeni mandatarji članov volilcev. Pač pa se pritožba vloga pri volilnem odboru obrata.) — Če volilni odbor pritožbo ne bi hotel sprejeti, se pritožba proti volitvam in obenem pritožba proti volilnemu odboru pošlje inspekciji dela. Objavljamo ta navodila v vednost.

Iz Česke

Do 500 kron za zgubljene živilske liste. Pod tem naslovom javljajo protektoratni časopisi razglas predsednika vlade, ki je izšel v zbirki zakonov in naredb o postopku pri zamudi dvigla listkov za živila. Kdor v bodoče ne bo pravočasno dvignil živilskih kart, bo dobil naknadno karto le proti plačilu. Če ne bi hotel določenega zneska plačati, nakaznice za živila ne bo dobil. Oni, ki so zgubili živilske karte, ali so jim bile ukradene, uničene vsled požara ali povodnji ali podobno, bodo dobili nadomestne karte proti plačilu določenega zneska, če bodo verodostojno izkazali zgubo. Pritožbine za te karte znašajo 5 do 100 kron za dodatno izdajo živilskih kart, 5 do 50 kron za naknadno rodbinsko karto in 10 do 50 kron za zgubljene živilske karte. Pritožbine se odmerjajo po premoženjskih razmerah prosilca, in se upoštevata tudi ponavljanje slučaja ter delo, ki ga zahteva naknadna izdaja. Teh pritožbin tudi ne more biti nihče oproščen radi siromaštva. Konzumenti se vsled tega opozorjajo, da naslednjeje uradne razglase o izdaji živilskih kart, jih pravočasno dvignejo ter jih nato skrbno shranijo, ker bo treba plačevati pritožbine tudi pri nezakravljeni izgubi.

Zaradi zvišanja cen nekateremu blagu je bil kaznovan v Pragi židovski trgovec Robert Broh z globo 30.000 kron. V slučaju neizterljivosti pa na 30 dni zapore.

Maksimirane cene uvoženih perutnin. — Trgovsko ministrstvo je izdalo uredbo, s katero se maksimirajo cene uvoženi perutnin. V tej uredbi je govor samo o kokoših. V Pragi in Brnu cena varira z ozirom na težo med 22.50—27 kron. V ostalih krajih protektorata so cene za 2 kroni nižje.

Povečana količina mila. Za dobo od 1. avgusta do 15. septembra je določilo trgovsko ministrstvo nove količine mila, ki so nekoliko večje od prejšnjih količin, za isto razdobje. Tako je sedaj najmanjša količina toaletnega mila 125 g. Največja pa (milo za pranje in nego dojenčkov) pa 500 g.

Iz Slovaške

Kakor poroča DNB iz Bratislave, je slovaški notranji minister izdal uredbo o omejitvi poslovanja židovskih podjetij. Vsi židovski hoteli in restavracije v Slovaški bodo zaprli.

Najnovejše vesti

Zvišanje blagovnih tarif. S 15. avgustom bodo ponovno zvišane blagovne železniške tarife za 3 odst. Sedaj je že drugo zvišanje v zadnjih dveh mesecih v skupnem iznosu za 18 odst. V mednarodnem prometu stopi zvišanje v veljavo 1. septembra.

Trgovinska konferenca med Nemčijo in Jugoslavijo je bila te dni ugodno zaključena in so določeni novi kontingenti. Ravnotako je bil dosežen nov plačilni sporazum med Jugoslavijo in Holandijo.

Prvi Radlčev spomenik na Jadranu je bil minulo nedeljo odkrit v Crikvenici ob prisotnosti velikega števila ljudi.

Turška vlada je izdala izredno trgovski zakon o prihajanju in bivanju tujcev v Turčiji. Posebno strogi so predpisi glede priglasevanja.

Poveljniki prejšnje ekspedicijske vojske v Ameriki je po vesteh iz Washingtona imel govor, v katerem je predlagal ameriški vladi, naj stavi Angliji na razpolago 58 rušilcev in sploh večjo materijelno pomoč. Ekspedicijsko vojsko pa v teh časih nima pomena pošiljati.

Razpust tajnih organizacij v Franciji. — Francoska Petainova vlada je sklenila razpustiti vse tajne organizacije in masonske lože. Nemški časopisi komentirajo to vest in pravijo, da je to le navidezen akt, ker se masoni nahajajo v Franciji na najvidnejših mestih.

Slabe živce imamo

Ljudje se jako radi sklicujejo na slabe živce. Kadar jim gre kaj narobe ali se jim to tudi le zdi, se že opravičujejo s svojimi slabimi živci in godrnjajo v škripljevo kakor stara samokolnica. Zdi se nam, da je živčnost bolj »moderna bolezen« kakor res bolezen. Živčnost je bolezen. Tega ne moremo tajiti. Ali večinoma je živčnost le izgovor in nadomestilo za površnost, neznanje, slabotno voljo, omahljivost in fingirano opravičilo.

Ta obšodba ni znanstvena in ne medicinska. Utemeljena pa je v praktičnem življenju.

Sedanja vojna in politične razmere res razburjajo živce in je treba nekaj moralne sile, da ne preobračamo kozolcev v svojem mišljenju in v svojih dejanjih. Nekaj zbraniosti je treba, treba je nekaj razuma in nekaj znanosti. Kdor teh vrlin nima, jako težko ohrani svoje živce neokrnjene. Živci so kakor valovanje morja in če nimajo ladje dobrega, pametnega krmarja, se prav lahko zaletijo sedaj v to, sedaj v ono skalo.

Tako nekako je z živci. Lutke, ki imajo slabe živce, da jih premetavajo politični, socialni in drugi dogodki od skale do skale, so nešiguren in nezanesljiv element, s katerim delavsko gibanje, ki ima točen cilj, točna načela, ne more računati in so mu kvečjemu v balast.

Francoske žrtve v sedanji vojni

Poldrugi milijon mrtvih in ranjenih.

Francosko-ameriški komite je v francoskih listih objavil spomenico, v kateri navaja, da je Francija po podatkih, ki izvirajo iz uradnih virov, v vojni z Nemčijo imela 1 milijon 500.000 mrtvih in ranjenih. Radi teh ogromnih izgub, pravi spomenica, je bila Francija pač upravičena skleniti separaten mir z Nemčijo in Italijo.

Italijanski listi pa zavračajo navedbe te spomenice in pravijo, da ti podatki

o izgubah niso resnični, ker je popolnoma izključeno, da bi bila utrpela Francija v tem kratkem času tako ogromne izgube. Najpoprej bi bilo treba urediti nemške izgube, ki so po poročilu vrhovnega poveljstva znašale od 10. maja pa do dneva premirja s Francijo skupno samo 150.000 mož. Ker so bili Francozi v defenzivi, je stvarno nemogoče, da bi imeli večje izgube, kakor Nemci, ki so napadali.

Proces proti „vojnim krivcem“ v Franciji

General de Gaulle obsojen na smrt.

Kakor poroča Havas iz Vichya, se bo pričel dne 8. avgusta proces proti »vojnim krivcem« v Franciji. Obtoženi bodo predvsem Daladier, Gamelin, Mandel in Reynaud.

Uporni francoski general de Gaulle, ki je v Angliji organiziral novo francosko armado, je bil te dni v odsotnosti obsojen na smrt. V zvezi s to obsodbo je de Gaulle izjavil novinarjem, da je ta sodba neveljavna in da bo po zmagi obračunal s svojimi sodniki. Po najnovejši odredbi Petainove vlade, bodo odslej na smrt obsojeni tudi vsi francoski državljani, ki so vstopili v armado drugih držav.

Švedska čuva svojo neodvisnost

Na izrednem zasedanju švedskega parlamenta je kralj Gustav v prestolnem govoru dejal, da današnje izvanredne prilike, ki so nastopile v Evropi radi vojne, zahtevajo, da je Švedska budno na straži tako glede zunanjih kakor tudi v notranjih vprašanjih. Veliko pažnjo mora vlada posvečati tudi zasužuranju prehrane, švedska zunanja politika pa ostane še naprej nespremenjena. Švedska bo vodila miroljubno politiko, budno pa bo čuvala svojo svobodo in neodvisnost, za katero se bo borila do skrajnosti.

Govor švedskega ministrskega predsednika

Švedski ministrski predsednik je imel po radiu govor, v katerem med drugim ugotavlja, da so v sedanji vojni slučaji uničevati nacije, kar se pa do danes v zgodovini še ni posrečilo. Ljubezen do svobode in nacije nas je pripravila do tega, da bomo storili vse, do si jo bomo ohranili.

Besarabija priključena Moldavski republiki

Na seji vrhovnega sveta SSSR je bil sprejet sklep, da se Besarabija priključi Moldavski republiki, severna Bukovina pa Ukrajinski republiki. V obeh republikah bodo v kratkem izvedene volitve v vrhovni svet zveznih socialističnih republik. Na isti seji je bila tudi sprejeta Litva kot 14. zvezna republika. — Sklep je bil sporočen 22. delegatom litvanske vlade ob navzočnosti Stalina in Molotova.

Švici je predlagana vključitev v nemški gospodarski sistem

Nemški časopisi mnogo razpravljajo o položaju Švice ter ji predlagajo, da se vključi v novi nemški gospodarski sistem. Švicarski listi zavračajo te ponudbe.

Načrti Japonske o razdelitvi kolonij

Japonska se namerava popolnoma pridružiti osi Berlin-Rim. Po japonskih vesteh se bodo v kratkem pričela tozadevna pogajanja. Japonska bo sodelovala s silami, ki hočejo zgraditi na svetu nov red. Japonski politični krogi pripravljajo tudi načrt o ureditvi miru med vzhodno-azijskim blokom, panameriškim blokom in sovjetskimi blokom, ki naj razdeli tudi kolonije in uredi nov denarni sistem.

Po kitajskih poročilih pa namerava Japonska zasesti francosko Indokino in holandsko Indijo.

K reformam

Narod mora ohraniti svojo notranjo svobodo.

»Hrvatski Dnevnik« o zahtevah novega časa:

Novi politični ljudje veljajo samo toliko, kolikor so se vživeli v svoj narod in kolikor uživajo njegovo zaupanje. Samo tedaj morejo oni s potrebno avtoriteto voditi svoj narod v vseh situacijah. Ambiciozni posamezniki, ki pljuvajo na narod in ki se mu nikdar niso skušali približati, so verjetno »nagli«, ali tudi pod izkušeno roko more voz brez zavore ponesrečiti, kadar drvi po strmini, in kako še ne, če ga vodi napihnen veterinjak ali slabotnež, ki skoči z voza, čim postaja situacija kritična. Vsak narod je konservativen, kar pomeni, da ne sprejme niti ene misli, niti ene koncepcije, dokler jo ni proučil in dokler se ni prepričal, da bo imel od nje koristi. Vsaka izprememba mora imeti svoj namen in svojo utemeljitev: mora se jasno vedeti, kam vodi. Zlasti narodi, ki so trpeli pod surovim absolutizmom in despotstvom manjšine vladajočega sloja, morajo opravičeno paziti, ko je malo odleglo, da jih izpremembe ponovno ne pahnejo v staro in morda še poslabšano stanje. Narod mora ohraniti svojo notranjo svobodo, njegova volja se mora spoštovati neglede na forme režimov. Njegova organizacija mora biti tako močna, da bo v njej jamstvo proti despotiji in vsakršnemu poizkusu, da se človek poživini, to je, da preneha biti subjekt. Zlasti morajo biti oprezni narodi jugovzhoda, ker tam ni niti v eni obliki vladanja dominirala misel humanitete, nego samo brutalna sila, združena s korupcijo. V Jugoslaviji je na primer bilo največ pljačke, kadar ni bilo niti tistega minimuma narodne kontrole. Prav zaradi tega morajo vse reforme, do katerih pride tudi pri nas, najprej dozoriti, predvsem v duši naših treh narodov, in tudi izvesti jih mora narod sam.

Lani je manjkalo petroleja pozimi. Za zimsko razsvetljavo se sicer ne rabi več toliko petroleja, kakor prej, ker je že mnogokje uvedena električna razsvetljava. Doslej je bila dobava nafte v naši državi kartelirana in je uživala takšne olajšave. Sedaj so vrelce nafte v Romuniji, odkoder smo dobivali to surovino, nacionalizirali in je vprašanje, če bo kartel še dobival nafto iz Romunije. Romuni ponujajo nafto. Toda treba je ukiniti privilegij kartela, oziroma, dati za uvoz potrebne olajšave. Vlada naj torej napravi takoj potreben ukrep, da letos pozimi ne bo primanjkovalo petroleja, ker to ni potreba.

Agrarno reformo bo izvedla letonska vlada, ki je že izdala posebne zakone, da morajo posestniki, ki posedujejo nad 30 ha zemlje, odstopiti višek državi, do 30 ha pa jim bo ostalo še nadalje.

Usoda številnih beguncev, ki so našli svoje zatočišče v bivši Franciji, je docela neznan. — Znano je le, da se je v Franciji menda nahajalo največ političnih beguncev iz vseh držav Evrope, od koder pa se je le nekaterim posrečilo pobegniti predno je bila Francija poražena. Tako je baje v London še pravočasno pobegnil bivši predsednik gđanskega senata Rauschnig, ki je izdal znano knjigo o razgovorih s Hitlerjem. Po poročilu United Press pa so Nemci zajeli v Parizu vodjo »Črne fronte« Otona Strasserja, ki je bil med ustanovitelji nacionalistične stranke v Nemčiji, se je pa pozneje sprl z vodstvom in pričel iz tujine besno napadati ta pokret. — V pariških zaporih so zajeli Nemci tudi žida Grünspana, ki je leta 1938. izvršil atentat na nekega uradnika nemškega poslanstva v Parizu.

Revizijo vseučiliškega zakona pripravlja posebna komisija v Zagrebu, ki bo sestavila tudi osnutek nove uredbe o hrvaškem vseučilišču.

Kotiček sodružic

Pralni dan — strah družine

Gospodinja, zlasti pa delavske žene največ trpijo na takozvani pralni dan, nič manj pa ne trpi ob teh dneh po navadi tudi vsa ostala družina. Ženske morajo to delo opravljati po večini poleg svojega običajnega gospodinjstva, da ne omenjamo onih ubogih žem, ki morajo povrh tega delati še v tovarni ali pisarni. Ker prejemki delavcev in nameščencev ne dopuščajo, da bi si vsaj za tako delo najele pomočnice oziroma perice, se delavske žene upravičeno že par dni poprej bojijo pranja. Večinoma povsod pri nas so tudi pralne kuhinje v slabem stanju in se ženske še tembolj mučijo s pranjem. V modernih stavbah v večjih mestih je seveda v tem oziru boljše. Vzorne pralnice, ki so vzbujale pozornost daleč po svetu je zgradila dunajska občina, ko so jo upravljal socialisti pod vodstvom župana S. Seitzla. Seveda so bile v občinskem odboru takrat zastopane tudi žene, ki so se brigale tudi za taka vprašanja, na katera moški nikoli niso polagali posebne pažnje. Ženam dunajskih delavcev, ki stanujejo v modernih novo zgrajenih občinskih hišah, se ni treba bati pralnega dneva, ker imajo v pralnicah vse moderne priprave, ki jih je izumila doslej tehnika. Vso perilo je v teku enega dneva oprano, posušeno in zlikano brez posebnega truda. Pri nas so seveda prilike povsem drugačne in si žene niti predstavljati ne moremo, koliko trpljenja prihranijo moderne pralne naprave ženam in pericam. Zaenkrat je pri nas priporočljivo, da ohranimo žene tudi ob takih dneh mirno kri, še bolj pa bi morali to uvaževati možje in ostali člani družine, ker le na ta način se lahko odpravijo mirno tudi neljuba opravila in neprijetni dnevi, ki se jim ni mogoče izogniti. Družinski člani naj na tak dan, zlasti tudi potroji glede hrane, ki ne more biti radi zaposlenja gospodinje tako skrbno pripravljena, kakor sicer ob ostalih dneh. Prepričana sem, da bo to blagodejno vplivalo tudi na izmučeno ženo, ki mora čisto žrtvovati za pranje celo nedeljo ali praznik, ker med tednom ni dovolj časa za to delo.

Jabolčna pogača

Pogača je označba za mnogo različnih peciv. Skoraj v vsakem kraju imenujejo kakšno drugo močnatno peko pogačo. Naposled ni ime tako važno, če je stvar dobra in zdi se, da je ta pogača dobra, vsaj pri nas so se vsi obložili, ko so jo jedli.

Za testo: dve kupici trikrat presejane moke, dve žlici masla, 1 žličico soli, pol kupice sladkorja, dve žličici pecivnega praška, dve jajci, ¾ kupice mleka.

Za nadev: dovolj tenko zrezanih jabolč, da dobro pokrijejo testo, žličico cimeta, ali nekoliko več, če imaš rada ta okus, sladkorja po okusu.

Razno

Samo dve vrsti mila naj bi se radi pomikanja surovin v bodoče izdelovalo v naši državi. Ta predlog je stavila konferenca vseh predstavnikov industrije za milo, ki se je te dni vršila v Beogradu. Predlagala je tudi znižanje odstotka masloboje ter da bi se za izdelavo mila poiskala razna nadomestila namesto dosedanjih surovin, ki jih mora naša država uvažati.

Za obiralce hmelja je generalna direkcija železnice dovolila polovično vožnjo v času od 1. avgusta do 30. septembra v dravski banovini.

Mesarski pomočniki v Dubrovniku stavkajo, ker delodajalci niso hoteli sprejeti zahtev pomočnikov, da se regularizira delovno razmerje s kolektivno pogodbo. Ker tudi posredovanje oblasti ni uspelo, je izbruhnila stavka, ki se vrši v popolnem redu.

100 milijonov bušjev pšenice je kupilo angleško ministrstvo prehrane v Kanadi. Po časopisnih vesteh je to največji nakup pšenice, ki se je kdajkoli izvršil na svetu.

Zmešaj vse suhe sestavine. Dodaj jajca, potem mleko in zmešaj. Razmaži testo v podolasto plitvo ponev, dobro pokrij z jabolki, poskropi s raztopljenim maslom, zmešaj sladkor s cimetom in posuj jabolka s tem. Peci dvajset minut v zmerni pečici. Ponev mora biti dovolj velika, da bo testo, kadar je razmazano, le približno pol palca debelo.

Ta pogača ne daje mnogo dela in ne zahteva mnogo časa.

Telečji vamepek

V Ljubljani, kjer imajo posebno »špraho«, so temu včasih rekli »rajžlec«:

1 telečji vamepek, dve žlici masla, žlico sesekljanega petštilja, 1 čebulo, strok drobno zrezanega česna, žlico moke, dve kupici juhe, soli in popra po okusu, nastrgano lupino ene limone.

Osnaži vamepek, to se pravi: popari ga in dobro ostrgaj z nožem. Potem ga še operi in skuhaj v kropu, da bo mehak. Zreži ga na drobne rezance. Razgrej v ponvi dve žlici masla ali druge masti, dodaj petštilj, zrezano čebulo in česen ter žlico moke, pa zalij z juho. Če nimaš te pri roki, lahko rabiš vodo. Ko prevre, vsuj vampe, limonovo lupino ter sol in poper. Kuhaj še deset minut. Če nimaš rada okisanu, dodaj nekoliko limonovega soka.

Telečja pečenka

1 kg telečjega stegna, 1 čebulo, dve žlici masla, dve žlici moke, soli in popra po okusu. Zreži čebulo drobno. Razbeli maslo in zarumeni čebulo na njem. Pograbi čebulo na eno stran in položi osoljeno in opoprano meso na mast pa ga obračaj, da se opeče na vseh straneh. Pazi, da se ne prsmodi. Peci zelo počasi uro in pol. Polivaj včasih z maslom in sokom, ki se spodaj nabere. Potem posuj z moko na obeh straneh, ko zarumeni, polij z juho ali vodo in peci počasi še eno uro ali dokler ni dobro prepečeno. Daj na mizo z rezanci ali zmečkanim krompirjem, z zeleno solato ali z zabeljenim grahamom.

Borovničen kruh

2 kupici moke, 4 žličice pecivnega praška, pol žličice soli, slabo kupico sladkorja, dve jajci, kupico mleka, četrt kupice raztopljenega masla, kupico borovnic, pomešanih z dvema žlicama moke.

Presej moko, pecivni prašek, sol in sladkor. Dobro stepi jajci, jih dodaj, potem prilij mleko in maslo, nekoliko stepi, primešaj borovnice in vse prav dobro stepi. Vsuj v nizko, namazano ponev in peci v zmerni pečici približno dvajset minut.

Ta kruh narediš lahko tudi brez borovnic; v tem slučaju pa vzemi le dve žlici sladkorja. Kjer koli je predpisano, da se preseje moka s sladkorjem, soljo ali s pecivnim praškom, je dobro, da se vse preseje vsaj trikrat, rajši večkrat.

Centralni poljedelski muzej nameravajo ustanoviti v Zagrebu s podružnicami v raznih krajih banovine Hrvatske.

Angleška vlada je določila posebno ozemlje, na katerem bodo naseljeni evakuirani iz raznih angleških mest. Priprave za naselitev evakuirancev so v polnem teku.

Irska vlada je protestirala v Berlinu radi bombardiranja irskega parnika »Kerry Head« v bližini neke irske luke in zahtevala povračilo škode.

Za novega predsednika demokratske stranke v Ameriki je bil izvoljen Eduard Fleen, ki je znan politični sodelavec Roosevelta.

Državni praznik v Švici. V četrtek, dne 1. avgusta je Švica praznovala na slovesen način 649. obletnico ustanovitve zvezne republike. — Slavnost je bila namenjena propagandi v boju za neodvisnost. Švica je že stoletja najbolj demokratska država na svetu, čeprav prebiva v njej več narodov.

Delavski pravni svetovalec

Iz tega je treba plačati za čas orožnih vaj, je treba izračunati po rednem delavniku. Če torej velja za Vaše podjetje 10 urni delovnik, je treba mezdo preračunati z ozirom na ta delavnik. Za čas, ko ste bili na odsluženju rednega kadrskega roka, pa Vam plačilo mezde ne pripada.

Bolniške datjave (Zagrad)

Vprašanje: Letos spomladi je bil bolan moj sin, toda je dobil izplačano le del hranarine. Kasneje sem zbolel tudi jaz, toda hranarine še do danes nisem prejel, dasi sem za sebe kot za sina ponovno urgiral. OUZD se izgovarja, da nisva bila pravilno prijavljena ter da mora pred končnim izplačilom hranarine ugotoviti točen čas zaposlenja. Mislim, da je to le zgolj izgovor. Ali se lahko zoper tako postopanje OUZD-a pritožim?

Odgovor: O vsaki zahtevi zavarovanja mora OUZD izdati odlok, ki ga izda šele, ko zadevo primerno preišče. Če se pojavijo kakšni pomisleki, mora OUZD pribaviti potrebne dokaze. Dokler teh dokazov ne pribavi, odloka ne izda. Zato se mnogokrat rešitev tudi v navadnih primerih zelo zavleče in je radi tega potrpljenje večkrat na mestu. Če pa mislite, da OUZD Vašo zadevo po nepotrebnem zavlačuje, se lahko pritožite na Osrednji urad za zavarovanje delavcev, kakor tudi lahko preko sodišča delavskega zavarovanja zahtevate rešitev v primernem roku.